

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОДІЛЬСЬКИЙ СПЕЦІАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНИЙ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ КОЛЕДЖ

Факультет

(назва факультету)

Кафедра обліку і оподаткування

ЗАТВЕРДЖЕНО
Директор коледжу
(Тріпак М.М.)
« 30 » вересня 20 19 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОЛОГІЯ ТА ЕКОЛОГІЧНА ЕТИКА

освітній ступінь	бакалавр
освітньо-професійна програма	Облік і оподаткування
шифр і назва галузі знань	07 Управління та адміністрування
шифр і назва спеціальності	071 Облік і оподаткування
назва спеціалізації	
мова викладання	державна (українська)

м. Кам'янець-Подільський

2019 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

Подільським спеціальним навчально-реабілітаційним соціально-економічним коледжем

(повне найменування вищого навчального закладу)

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

1. Марчак Т.А., кандидат філологічних наук

Розглянуто і затверджено на засіданні кафедри обліку та оподаткування, що відповідає за забезпечення освітньої програми

Протокол від «28» серпня 2019 року № 1

Завідувач кафедри _____ (Коркушко О.Н.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

« 28 » _____ 08 _____ 20 19 року

Схвалено Науково-методичною комісією Подільського спеціального навчально-реабілітаційного соціально-економічного коледжу

Протокол від «29» серпня 2019 року № 1

Голова _____ (Гуменюк І.Л.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

« 29 » _____ серпня _____ 20 19 року

Схвалено Вченою радою Подільського спеціального навчально-реабілітаційного соціально-економічного коледжу

Протокол від «30» серпня 2019 року № 1

Голова _____ (Тріпак М.М.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

« 30 » _____ серпня _____ 20 19 року

Програму перевірено

Завідувач навчально-методичного відділу

_____ (Гарбарець І.А.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

« 29 » _____ серпня _____ 20 19 року

1. Мета навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни: набуття та поглиблення знань з еколого-етичних проблем суспільства; формування та розвиток культури етичного мислення, моральних почуттів, сприяння виробленню моральних переконань, моральної самосвідомості людини, етичних знань студентів, вміння аналізувати моральний досвід різних поколінь людства та власного народу; вироблення навичок самостійного аналізу свого внутрішнього світу, умінь застосовувати отримані знання при оцінці конкретної ситуації; формування ціннісних орієнтирів у студентів відповідно до ідеалів гуманізму, демократії, соціальної справедливості, поваги до особистості виховувати активну громадянську позицію – сприяти моральному самовдосконаленню людини і майбутнього фахівця.

1.1. Компетентності, яких набувають студенти в процесі вивчення навчальної дисципліни:

Інтегральна компетентність	
Загальні компетентності	ЗК 12. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК 09. Здатність здійснювати зовнішній та внутрішній контроль діяльності підприємства та дотримання ним законодавства з бухгалтерського обліку і оподаткування. СК11. Здатність демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

1.2. Програмні результати навчання:

Програмні результати навчання	ПР19. Дотримуватися здорового способу життя, безпеки життєдіяльності співробітників та здійснювати заходи щодо збереження навколишнього середовища
--------------------------------------	---

2. Опис навчальної дисципліни

1. Найменування показників:

- 1.1. Кількість кредитів – 4
- 1.2. Загальна кількість годин – 120
- 1.3. Кількість модулів – 1
- 1.4. Кількість змістових модулів – 2
- 1.5. Індивідуальне науково-дослідне завдання (назва) – реферати з теми (модуля).

2. Характеристика навчальної дисципліни:

- 2.1. Форма навчання – денна, заочна.

2.2. Статус навчальної дисципліни (нормативна/навчальна дисципліна самостійного вибору) – нормативна навчальна дисципліна загальної підготовки.

Передумови для вивчення дисципліни (перелік навчальних дисциплін, які мають бути вивчені раніше, перелік раніше здобутих результатів навчання) – Історія української державності та культури, філософія.

2.3. Перелік раніше здобутих результатів навчання:

ПР 17. Вміти працювати як самостійно, так і в команді, проявляти лідерські якості та відповідальність у роботі, дотримуватися етичних принципів, поважати індивідуальне та культурне різноманіття.

ПР 22. Розуміти і реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

ПР 23. Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

3. Обсяг навчальної дисципліни

3.1. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовний модуль, тема та її короткий зміст	Шифри компетентностей, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти	Шифри програмних результатів навчання здобувача вищої освіти
Змістовний модуль 1. СИСТЕМА ПРАВИЛ І СТАНДАРТІВ ЕКОЛОГІЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ЕТИКИ		
Тема 1. «Екологія та екологічна етика» як наука та навчальна дисципліна Теоретичний та практичний аспекти предметизації «Екології» та «Екологічної етики». Екологічна етика як різновид прикладної етики. Екологічна культура: поняття та реальність. Роль етики в розумінні та розв'язанні екологічних проблем у навчальному процесі. «Екологія та екологічна етика» як наука та навчальна дисципліна.	ЗК 12, СК 09, СК 11	ПР 19.
Тема 2. Взаємозв'язок «Екологічної етики» з іншими навчальними дисциплінами Взаємозв'язок «Екологічної етики» з іншими навчальними дисциплінами. Найважливіші принципи «Екологічної етики». Основні завдання науки «Екології» та «Екологічної етики».	ЗК 12, СК 09, СК 11	ПР 19.
Тема 3. Еколого-етичні проблеми серед глобальних	ЗК 12,	ПР 19.

проблем людства Поняття глобальних проблем і усвідомлення екологічної проблеми як глобальної. Наукова і суспільна діяльність Римського клубу: пошук шляхів запобігання екологічній катастрофі. Сучасна еколого-етична ситуація в Україні.	СК 09, СК 11	
Тема 4. Історія виникнення та становлення екологічної етики Розвиток екологічної етики в Давні часи. Відображення та становлення екологічної етики у літературі та культурі східних та західних країн. Розвиток екологічної етики у Європі.	ЗК 12, СК 09, СК 11	ПР 19.
Тема 5. Концепції і напрямки в екологічній етиці Екоцентристські моделі екологічної етики. Біоцентричні моделі екологічної етики. Екобіоцентричні моделі екологічної етики. Етика дикої природи як радикальний напрямок екологічної етики. Екоетичний ідеал.	ЗК 12, СК 09, СК 11	ПР 19.
Тема 6. Теоретичні основи екологічної етики Цінності природи. Внутрішня (абсолютна, справжня, уроджена, невід’ємна, властива) цінність (достоїнство, самоцінність). Зовнішні (інструментальні) цінності. Конфлікти цінностей і природоохоронні мотивації.	ЗК 12, СК 09, СК 11	ПР 19.
Тема 7. Екологічна етика і природоохоронна естетика Екологічна етика і природоохоронна естетика. Екологічна етика проти аматорського полювання. Етичні аспекти проведення дослідів і експериментів над тваринами в наукових дослідженнях і навчальному процесі. Основні шляхи популяризації екологічної етики.	ЗК 12, СК 09, СК 11	ПР 19.
Тема 8. Екологічна етика і народні традиції Екологічна етика і народні традиції. Морально-релігійні мотиви захисту дикої природи.	ЗК 12, СК 09, СК 11	ПР 19.
Тема 9. Екологічна етика і релігія Екоетичне ставлення до природи в релігіях світу. Принцип неворожого ставлення до тварин (індуїзм, джайнізм, буддизм, піфагореїзм). Регламентація поведінки з тваринами у Старому (Ветхому) Завіті. Антропоцентризм Нового Завіту. Традиції антропоцентризму і біоцентризму в західних наукових думках.	ЗК 12, СК 09, СК 11	ПР 19.
Тема 10. Морально-релігійні мотиви захисту дикої природи Охорона дикої природи – дія добротності. Дика природа: права на свободу і існування. Дика природа – витвір Всевишнього і священний простір. Захист дикої природи – обов’язок і моральна відповідальність перед поколіннями.	ЗК 12, СК 09, СК 11	ПР 19.
Тема 11. Роль церкви у вирішенні глобальних екологічних проблем Причини антиекологічної діяльності людини. Християнська концепція буття людини і природи.	ЗК 12, СК 09, СК 11	ПР 19.
Змістовний модуль 2. ЕКОЛОГІЧНА ЕТИКА І ОБРИСИ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ МАЙБУТНЬОГО		
Тема 12. Прикладні аспекти екологічної етики	ЗК 12,	ПР 19.

<p>Загальні екоетичні принципи відношення до природи і правила справедливого вирішення конфліктних ситуацій. Екоцентричні принципи ставлення до природи: Принцип неспричинення шкоди чи збитків жодній істоті в навколишньому природному середовищі чи екосистемі. Принцип невтручання. Етичні принципи заповідної справи. Екологічна етика і обриси природокористування майбутнього.</p>	СК 09, СК 11	
<p>Тема 13. Етичні принципи заповідної справи Природоохоронні зони. Заповідна справа: антропоцентризм та екоцентризм у заповідній практиці. Естетика природи та екологічна етика. Поняття про основні категорії об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ). Шкода від туризму в національних парках і інших об'єктах ПЗФ. Правила поведінки під час відвідування об'єктів природно-заповідного фонду. Основні екологічні правила туриста.</p>	ЗК 12, СК 09, СК 11	ПР 19.
<p>Тема 14. Антропоцентризм та екобіоцентризм Витоки антропоцентризму. Природоохоронна неспроможність антропоцентризму. Економічна користь. Екологічна користь. Естетична користь. Критика ідеї ноосфери.</p>	ЗК 12, СК 09, СК 11	ПР 19.
<p>Тема 15. Фактори екологічної етики: відповідальність як аспект розвитку взаємодії “людина-природа” Чинники руйнування системи людських цінностей. Шляхи виходу з екологічної кризи. Відповідальність як аспект розвитку взаємодії.</p>	ЗК 12, СК 09, СК 11	ПР 19.
<p>Тема 16. Етичні аспекти впровадження нанотехнологій в умовах розвитку інноваційного суспільства Філософські питання розвитку нанотехнологій. Етичні аспекти впровадження нанотехнології в умовах розвитку інноваційного суспільства.</p>	ЗК 12, СК 09, СК 11	ПР 19.
<p>Тема 17. Екоетичне ставлення до природи: принципи, правила, мотиви та обов'язки. Принципи і правила екоетичного ставлення до природи. П'ять екоетичних принципів. Народні традиції етичного ставлення до природи. Етичні принципи ставлення до природи. Екологічне обґрунтування етичного ставлення до природи. Цінності природи: матеріальні і нематеріальні.</p>	ЗК 12, СК 09, СК 11	ПР 19.
<p>Тема 18. Права природи Права природи. До історії питання про права природи. Обґрунтування прав природи. Критика ідеї прав природи. Юридична практика захисту прав природи. Екологічна етика і природоохоронна естетика.</p>	ЗК 12, СК 09, СК 11	ПР 19.
<p>Тема 19. Екологічна етика і держава Поняття “держава” за М.Вебером. Роль держави при захисті екосистем. Державні програми із захисту навколишнього середовища.</p>		
<p>Тема 20. Екологічна безпека як основа сталого розвитку держави Державна політика щодо екологічної безпеки. Основа сталого розвитку держави. Організаційні принципи екологічної</p>	ЗК 12, СК 09, СК 11	ПР 19.

безпеки. Державні органи управління.		
<p>Тема 21. Екологічна етика і законодавство Конституційні та правові засади екологічної етики. Кодекс екологічної етики (Хартія Землі). Зміст Хартії Землі. Повага і турбота про живу спільноту. Екологічна цілісність. Соціальна та економічна справедливість. Демократія, ненасильство та мир. Історія створення Хартії Землі.</p>	ЗК 12, СК 09, СК 11	ПР 19.
<p>Тема 22. Міжнародні правові стандарти гуманного поводження з тваринами «Екологічна етика» як сфера практичної діяльності для правознавців. Висвітлення еколого-етичних проблем у засобах масової інформації. Виховання екоетичного мислення і способу дій у сучасних умовах. Пошуки оптимізації ставлення людини до природи. Реалізація екологічної етики фахівцями-правниками та журналістами.</p>	ЗК 12, СК 09, СК 11	ПР 19.
<p>Тема 23. Громадський рух на захист тварин та дикої природи Відомі діячі науки і культури, які захищають тварин. Акції на захист тварин і дикої природи. Антропоцентризм та екоцентризм у громадському русі за екологічну чистоту. Рух «зелених». «Реалісти» та «фундаменталісти». Різноманітність методів екологічної боротьби. Громадські дискусії та обговорення. Політика та етика екологічної боротьби.</p>	ЗК 12, СК 09, СК 11	ПР 19.
<p>Тема 24. Міжнародні природоохоронні організації Зооохоронні організації в Україні і Європі. Зарубіжні громадські об'єднання екологічного спрямування, їх роль у розвитку екологічної етики та практична діяльність.</p>	ЗК 12, СК 09, СК 11	ПР 19.
<p>Тема 25. Цінності природи, конфлікти цінностей і природоохоронні мотивації Загальні екоетичні принципи відношення до природи. Правила справедливого вирішення конфліктних ситуацій. Екологічна етика і обриси природокористування майбутнього. Економіка та екологічна етика. Ідея рівних прав людини і природи.</p>	ЗК 12, СК 09, СК 11	ПР 19.
<p>Тема 26. Державне регулювання у сфері захисту тварин від жорстокого поводження Нормативно-правове регулювання захисту тварин від жорстокого поводження. Основні принципи захисту тварин від жорстокого поводження. Заборона пропаганди від жорстокого поводження з тваринами. Виховання гуманного ставлення до тварин. Правила утримання тварин, що викликають жорстокість.</p>	ЗК 12, СК 09, СК 11	ПР 19.
<p>Тема 27. Екологічна етика і обриси природокористування майбутнього Захист навколишнього середовища - для людини і від людини. Екологія людини: захист людини від людини. Проблема цінності життя людини і іншого Живого: питання пріоритету. Право людини на життя і право на смерть. Проблема суїциду: морально - психологічний аспект. Проблема евтаназії: милосердя чи злочин? Морально-правові аспекти реаніматології та трансплантації. Етичні аспекти ставлення до новонароджених з вадами розвитку. Моральні</p>	ЗК 12, СК 09, СК 11	ПР 19.

проблеми штучного запліднення та абортів. Права ембріона-права Іншого Живого? Етичні аспекти проведення досліджень на людині, на ембріонах, на розумово і фізично «неповноцінних» людях, на тварин. Етико-екологічне осмислення проблем генної інженерії. Клонування та його етичні наслідки.		
Тема 28. Шляхи популяризації екології та екологічної етики Впровадження ідей екологічної етики в групи активістів. Введення курсів екологічної етики в шкільні та вузівські програми, підготовка фахівців з екологічної етики. Привернення увагу до екологічної етики в межах самої біології, екології, проведення секцій екологічної етики на різних природоохоронних конференціях. Заснування регіональних бібліотек і загальнодоступних сайтів в Інтернеті з екологічної етики. Дослідження і використання природних місць, народних екологічних традицій в розвитку екологічної етики. Залучення до поширення ідей екологічної етики представників різних релігійних конфесій, культурних лідерів і активістів громадських рухів.	ЗК 12, СК 09, СК 11	ПР 19.
Тема 29. Природа як рекреаційний ресурс. Етичне сприйняття полювання та риболовлі Практичне застосування екологічної етики в охороні природи і природокористуванні. Рекреаційний потенціал природи. Естетичне ставлення до природи. Етичне ставлення до природи під час відпочинку. Полювання як розвага. Спортивне полювання і риболовля, розваги з тваринами. Співвідношення правової та етичної охорони тваринного світу. Хутрова індустрія. Сільське і лісове господарство.	ЗК 12, СК 09, СК 11	ПР 19.
Тема 30. Лікування природою. Літотерапія (лікування каменями). Заготівля рослин та лікування ними.	ЗК 12, СК 09, СК 11	ПР 19.

3.2. Розподіл у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять, програма навчальної дисципліни

3.2.1. Очна (денна)

1) Програма навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	УСЬО ГО	л	пр	сем	ла б	сам. в.	
ЗМ 1. СИСТЕМА ПРАВИЛ І СТАНДАРТІВ ЕКОЛОГІЇ ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ ЕТИКИ	44	20	8			22	
Тема 1. «Екологія та екологічна етика» як наука та навчальна дисципліна	4	2				2	
Тема 2. Взаємозв'язок «Екологічної етики» з іншими навчальними дисциплінами	4	2				2	
Тема 3: Еколого-етичні проблеми серед глобальних проблем людства	4	2				2	
Тема 4. Історія виникнення та	4	2				2	

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	УСЬО ГО	л	пр	сем	ла б	сам. в.	
становлення екологічної етики							
Тема 5. Концепції і напрямки в екологічній етиці.	4	2				2	
Тема 6. Теоретичні основи екологічної етики	4	2				2	
Тема 7. Екологічна етика і природоохоронна естетика	4	2				2	
Тема 8. Екологічна етика і народні традиції	4	2				2	
Тема 9. Екологічна етика і релігія	4	2				2	
Тема 10. Морально-релігійні мотиви захисту дикої природи	4	2				2	
Тема 11. Роль церкви у вирішенні глобальних екологічних проблем	4		2			2	
Змістовний модуль 2. ЕКОЛОГІЧНА ЕТИКА І ОБРИСИ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ МАЙБУТНЬОГО	76	18	6	8		44	
Тема 12. Прикладні аспекти екологічної етики	4	2				2	
Тема 13. Етичні принципи заповідної справи	4	2				2	
Тема 14. Антропоцентризм та екобіоцентризм	4	2				2	
Тема 15. Фактори екологічної етики: відповідальність як аспект розвитку взаємодії “людина-природа”	4			2		2	
Тема 16. Етичні аспекти впровадження нанотехнологій в умовах розвитку інноваційного суспільства	4		2			2	
Тема 17. Екоетичне ставлення до природи: принципи, правила, мотиви та обов’язки.	4		2			2	
Тема 18. Права природи	4	2				2	
Тема 19. Екологічна етика і держава	4	2				2	
Тема 20. Екологічна безпека як основа сталого розвитку держави	4	2				2	
Тема 21. Екологічна етика і законодавство	4			2		2	
Тема 22. Міжнародні правові стандарти гуманного поводження з тваринами	4			2		2	
Тема 23. Громадський рух на захист тварин та дикої природи	4		2			2	
Тема 24. Міжнародні природоохоронні організації	4	2				2	
Тема 25. Цінності природи, конфлікти	4			2		2	

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	УСЬО ГО	л	пр	сем	ла б	сам. в.	
цінностей і природоохоронні мотивації							
Тема 26. Державне регулювання у сфері захисту тварин від жорстокого поводження	4	2				2	
Тема 27. Екологічна етика і обриси природокористування майбутнього	4	2				2	
Тема 28. Шляхи популяризації екології та екологічної етики	4					4	
Тема 29. Природа як рекреаційний ресурс. Етичне сприйняття полювання та риболовлі	4					4	
Тема 30. Лікування природою	4					4	
РАЗОМ	120	38	8	8		66	

2) Теми та короткий зміст лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин*
1	Тема 1. «Екологічна етика» як навчальна дисципліна	Теоретичний та практичний аспекти предметизації «Екології» та «Екологічної етики». Екологічна етика як різновид прикладної етики. Екологічна культура: поняття та реальність. Роль етики в розумінні та розв'язанні екологічних проблем у навчальному процесі. «Екологія та екологічна етика» як наука та навчальна дисципліна.	2
2	Тема 2. Взаємозв'язок «Екологічної етики» з іншими навчальними дисциплінами	Взаємозв'язок «Екологічної етики» з іншими навчальними дисциплінами. Найважливіші принципи «Екологічної етики». Основні завдання науки «Екології» та «Екологічної етики».	2
3	Тема 3: Еколого-етичні проблеми серед глобальних проблем людства	Поняття глобальних проблем і усвідомлення екологічної проблеми як глобальної. Наукова і суспільна діяльність Римського клубу: пошук шляхів запобігання екологічній катастрофі. Сучасна еколого-етична ситуація в Україні.	2
4	Тема 4. Історія виникнення та становлення екологічної етики	Розвиток екологічної етики в Давні часи. Відображення та становлення екологічної етики у літературі та культурі східних та західних країн. Розвиток екологічної етики у Європі.	2
5	Тема 5. Концепції і напрямки в екологічній етиці.	Екоцентристські моделі екологічної етики. Біоцентричні моделі екологічної етики. Екобіоцентричні моделі екологічної етики. Етика дикої природи як радикальний напрямок екологічної етики. Екоетичний ідеал	2

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин*
6	Тема 6. Теоретичні основи екологічної етики	Цінності природи. Внутрішня (абсолютна, справжня, уроджена, невід’ємна, властива) цінність (достоїнство, самоцінність). Зовнішні (інструментальні) цінності. Конфлікти цінностей і природоохоронні мотивації.	2
7	Тема 7. Екологічна етика і природоохорона на естетика	Екологічна етика і природоохоронна естетика. Екологічна етика проти аматорського полювання. Етичні аспекти проведення дослідів і експериментів над тваринами в наукових дослідженнях і навчальному процесі. Основні шляхи популяризації екологічної етики.	2
8	Тема 8. Екологічна етика і народні традиції	Екологічна етика і народні традиції. Морально-релігійні мотиви захисту дикої природи.	2
9	Тема 9. Екологічна етика і релігія	Екоетичне ставлення до природи в релігіях світу. Принцип неворожого ставлення до тварин (індуїзм, джайнізм, буддизм, піфагореїзм). Регламентація поведінки з тваринами у Старому (Ветхому) Завіті. Антропоцентризм Нового Завіту. Традиції антропоцентризму і біоцентризму в західних наукових думках.	2
10	Тема 10. Морально-релігійні мотиви захисту дикої природи	Охорона дикої природи – дія добродійності. Дика природа: права на свободу і існування. Дика природа – витвір Всевишнього і священний простір. Захист дикої природи – обов’язок і моральна відповідальність перед поколіннями.	2
11	Тема 12. Прикладні аспекти екологічної етики	Загальні екоетичні принципи відношення до природи і правила справедливого вирішення конфліктних ситуацій. Екоцентричні принципи ставлення до природи: Принцип неспричинення шкоди чи збитків жодній істоті в навколишньому природному середовищі чи екосистемі. Принцип невтручання. Етичні принципи заповідної справи. Екологічна етика і обриси природокористування майбутнього.	2
12	Тема 13. Етичні принципи заповідної справи	Природоохоронні зони. Заповідна справа: антропоцентризм та екоцентризм у заповідній практиці. Естетика природи та екологічна етика. Поняття про основні категорії об’єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ). Шкода від туризму в національних парках і інших об’єктах ПЗФ. Правила поведінки під час відвідування об’єктів природно-заповідного фонду. Основні екологічні правила туриста.	2

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин*
13	Тема 14. Антропоцентризм та екобіоцентризм	Витоки антропоцентризму. Природоохоронна неспроможність антропоцентризму. Економічна користь. Екологічна користь. Естетична користь. Критика ідеї ноосфери.	2
14	Тема 18. Права природи	Права природи. До історії питання про права природи. Обґрунтування прав природи. Критика ідеї прав природи. Юридична практика захисту прав природи. Екологічна етика і природоохоронна естетика.	2
15	Тема 19. Екологічна етика і держава	Поняття “держава” за М.Вебером. Роль держави при захисті екосистем. Державні програми із захисту навколишнього середовища.	2
16	Тема 20. Екологічна безпека як основа сталого розвитку держави	Державна політика щодо екологічної безпеки. Основа сталого розвитку держави. Організаційні принципи екологічної безпеки. Державні органи управління.	2
17	Тема 24. Міжнародні природоохоронні організації	Зооохоронні організації в Україні і Європі. Зарубіжні громадські об'єднання екологічного спрямування, їх роль у розвитку екологічної етики та практична діяльність.	2
18	Тема 26. Державне регулювання у сфері захисту тварин від жорстокого поводження	Нормативно-правове регулювання захисту тварин від жорстокого поводження. Основні принципи захисту тварин від жорстокого поводження. Заборона пропаганди від жорстокого поводження з тваринами. Виховання гуманного ставлення до тварин. Правила утримання тварин, що викликають жорстокість.	2
19	Тема 27. Екологічна етика і обриси природокористування майбутнього	Захист навколишнього середовища - для людини і від людини. Екологія людини: захист людини від людини. Проблема цінності життя людини і іншого Живого: питання пріоритету. Право людини на життя і право на смерть. Проблема суїциду: морально - психологічний аспект. Проблема евтаназії: милосердя чи злочин? Морально-правові аспекти реаніматології та трансплантації. Етичні аспекти ставлення до новонароджених з вадами розвитку. Моральні проблеми штучного запліднення та абортів. Права ембріона-права Іншого Живого? Етичні аспекти проведення досліджень на людині, на ембріонах, на розумово і фізично «неповноцінних» людях, на тварин. Етико-екологічне осмислення проблем генної	2

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин*
		інженерії. Клонування та його етичні наслідки.	
Всього			38

3) Теми та короткий зміст семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин*
1	Тема 1. Фактори екологічної етики: відповідальність як аспект розвитку взаємодії "людина-природа"	Чинники руйнування системи людських цінностей. Шляхи виходу з екологічної кризи. Відповідальність як аспект розвитку взаємодії.	2
2	Тема 2. Екологічна етика і законодавство	Конституційні та правові засади екологічної етики. Кодекс екологічної етики (Хартія Землі). Зміст Хартії Землі. Повага і турбота про живу спільноту. Екологічна цілісність. Соціальна та економічна справедливість. Демократія, ненасильство та мир. Історія створення Хартії Землі.	2
3	Тема 3. Міжнародні правові стандарти гуманного поводження з тваринами	«Екологічна етика» як сфера практичної діяльності для правознавців. Висвітлення еколого-етичних проблем у засобах масової інформації. Виховання екоетичного мислення і способу дій у сучасних умовах. Пошуки оптимізації ставлення людини до природи. Реалізація екологічної етики фахівцями-правниками та журналістами.	2
4	Тема 4. Цінності природи, конфлікти цінностей і природоохоронні мотивації	Загальні екоетичні принципи відношення до природи. Правила справедливого вирішення конфліктних ситуацій. Екологічна етика і обриси природокористування майбутнього. Економіка та екологічна етика. Ідея рівних прав людини і природи.	2
Всього			8

4) Теми та короткий зміст практичних занять

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин*
1	Тема 1. Етичні аспекти впровадження нанотехнологій в умовах розвитку інноваційного суспільства	Філософські питання розвитку нанотехнологій. Етичні аспекти впровадження нанотехнології в умовах розвитку інноваційного суспільства.	2
2	Тема 2.	Принципи і правила екоетичного ставлення	2

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин*
	Екоетичне ставлення до природи: принципи, правила, мотиви та обов'язки.	до природи. П'ять екоетичних принципів. Народні традиції етичного ставлення до природи. Етичні принципи ставлення до природи. Екологічне обґрунтування етичного ставлення до природи. Цінності природи: матеріальні і нематеріальні.	
3	Тема 11. Роль церкви у вирішенні глобальних екологічних проблем	Причини антиекологічної діяльності людини. Християнська концепція буття людини і природи.	2
4	Тема 23. Громадський рух на захист тварин та дикої природи	Відомі діячі науки і культури, які захищають тварин. Акції на захист тварин і дикої природи. Антропоцентризм та екоцентризм у громадському русі за екологічну чистоту. Рух «зелених». «Реалісти» та «фундаменталісти». Різноманітність методів екологічної боротьби. Громадські дискусії та обговорення. Політика та етика екологічної боротьби.	2
Всього			8

5) Теми та короткий зміст лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин*
Всього			

б) Теми, що виносяться на самостійне опрацювання, їх короткий зміст

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
1	Тема 1. «Екологія та екологічна етика» як наука та навчальна дисципліна	Теоретичний та практичний аспекти предметизації «Екології» та «Екологічної етики». Екологічна етика як різновид прикладної етики. Екологічна культура: поняття та реальність. Роль етики в розумінні та розв'язанні екологічних проблем у навчальному процесі. «Екологія та екологічна етика» як наука та навчальна дисципліна.	2
2	Тема 2. Взаємозв'язок «Екологічної етики» з іншими навчальними дисциплінами	Взаємозв'язок «Екологічної етики» з іншими навчальними дисциплінами. Найважливіші принципи «Екологічної етики». Основні завдання науки «Екології» та «Екологічної етики».	2

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
3	Тема 3: Еколого-етичні проблеми серед глобальних проблем людства	Поняття глобальних проблем і усвідомлення екологічної проблеми як глобальної. Наукова і суспільна діяльність Римського клубу: пошук шляхів запобігання екологічній катастрофі. Сучасна еколого-етична ситуація в Україні.	2
4	Тема 4. Історія виникнення та становлення екологічної етики	Розвиток екологічної етики в Давні часи. Відображення та становлення екологічної етики у літературі та культурі східних та західних країн. Розвиток екологічної етики у Європі.	2
5	Тема 5. Концепції і напрямки в екологічній етиці	Екоцентристські моделі екологічної етики. Біоцентричні моделі екологічної етики. Екобіоцентричні моделі екологічної етики. Етика дикої природи як радикальний напрямок екологічної етики. Екоетичний ідеал	2
6	Тема 6. Теоретичні основи екологічної етики	Цінності природи. Внутрішня (абсолютна, справжня, уроджена, невід’ємна, властива) цінність (достоїнство, самоцінність). Зовнішні (інструментальні) цінності. Конфлікти цінностей і природоохоронні мотивації.	2
7	Тема 7. Екологічна етика і природоохоронна естетика	Екологічна етика і природоохоронна естетика. Екологічна етика проти аматорського полювання. Етичні аспекти проведення дослідів і експериментів над тваринами в наукових дослідженнях і навчальному процесі. Основні шляхи популяризації екологічної етики.	2
8	Тема 8. Екологічна етика і народні традиції	Екологічна етика і народні традиції. Морально-релігійні мотиви захисту дикої природи.	2
9	Тема 9. Екологічна етика і релігія	Екоетичне ставлення до природи в релігіях світу. Принцип неворожого ставлення до тварин (індуїзм, джайнізм, буддизм, піфагореїзм). Регламентація поводження з тваринами у Старому (Ветхому) Завіті. Антропоцентризм Нового Завіту. Традиції антропоцентризму і біоцентризму в західних наукових думках.	2
10	Тема 10. Морально-релігійні мотиви захисту дикої природи	Охорона дикої природи – дія добродійності. Дика природа: права на свободу і існування. Дика природа – витвір Всевишнього і священний простір. Захист дикої природи –	2

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що вносяться на вивчення	Кількість годин
		обов'язок і моральна відповідальність перед поколіннями.	
11	Тема 11. Роль церкви у вирішенні глобальних екологічних проблем	Причини антиекологічної діяльності людини. Християнська концепція буття людини і природи.	2
12	Тема 12. Прикладні аспекти екологічної етики	Загальні екоетичні принципи відношення до природи і правила справедливого вирішення конфліктних ситуацій. Екоцентричні принципи ставлення до природи: Принцип неспричинення шкоди чи збитків жодній істоті в навколишньому природному середовищі чи екосистемі. Принцип невтручання. Етичні принципи заповідної справи. Екологічна етика і обриси природокористування майбутнього.	2
13	Тема 13. Етичні принципи заповідної справи	Природоохоронні зони. Заповідна справа: антропоцентризм та екоцентризм у заповідній практиці. Естетика природи та екологічна етика. Поняття про основні категорії об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ). Шкода від туризму в національних парках і інших об'єктах ПЗФ. Правила поведінки під час відвідування об'єктів природно-заповідного фонду. Основні екологічні правила туриста.	2
14	Тема 14. Антропоцентризм та екобіоцентризм	Витоки антропоцентризму. Природоохоронна неспроможність антропоцентризму. Економічна користь. Екологічна користь. Естетична користь. Критика ідеї ноосфери.	2
15	Тема 15. Фактори екологічної етики: відповідальність як аспект розвитку взаємодії "людина-природа"	Чинники руйнування системи людських цінностей. Шляхи виходу з екологічної кризи. Відповідальність як аспект розвитку взаємодії.	2
16	Тема 16. Етичні аспекти впровадження нанотехнологій в умовах розвитку інноваційного суспільства	Філософські питання розвитку нанотехнологій. Етичні аспекти впровадження нанотехнології в умовах розвитку інноваційного суспільства.	2
17	Тема 17. Екоетичне ставлення до	Принципи і правила екоетичного ставлення до природи. П'ять екоетичних	2

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
	природи: принципи, правила, мотиви та обов'язки.	принципів. Народні традиції етичного ставлення до природи. Етичні принципи ставлення до природи. Екологічне обґрунтування етичного ставлення до природи. Цінності природи: матеріальні і нематеріальні.	
18	Тема 18. Права природи	Права природи. До історії питання про права природи. Обґрунтування прав природи. Критика ідеї прав природи. Юридична практика захисту прав природи. Екологічна етика і природоохоронна естетика.	2
19	Тема 19. Екологічна етика і держава	Поняття “держава” за М.Вебером. Роль держави при захисті екосистем. Державні програми із захисту навколишнього середовища.	2
20	Тема 20. Екологічна безпека як основа сталого розвитку держави	Державна політика щодо екологічної безпеки. Основа сталого розвитку держави. Організаційні принципи екологічної безпеки. Державні органи управління.	2
21	Тема 21. Екологічна етика і законодавство	Конституційні та правові засади екологічної етики. Кодекс екологічної етики (Хартія Землі). Зміст Хартії Землі. Повага і турбота про живу спільноту. Екологічна цілісність. Соціальна та економічна справедливість. Демократія, ненасильство та мир. Історія створення Хартії Землі.	2
22	Тема 22. Міжнародні правові стандарти гуманного поводження з тваринами	«Екологічна етика» як сфера практичної діяльності для правознавців. Висвітлення еколого-етичних проблем у засобах масової інформації. Виховання екоетичного мислення і способу дій у сучасних умовах. Пошуки оптимізації ставлення людини до природи. Реалізація екологічної етики фахівцями-правниками та журналістами.	2
23	Тема 23. Громадський рух на захист тварин та дикої природи	Відомі діячі науки і культури, які захищають тварин. Акції на захист тварин і дикої природи. Антропоцентризм та екоцентризм у громадському русі за екологічну чистоту. Рух «зелених». «Реалісти» та «фундаменталісти». Різноманітність методів екологічної боротьби. Громадські дискусії та обговорення. Політика та етика екологічної боротьби.	2
24	Тема 24. Міжнародні	Зоозахисні організації в Україні і	2

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що вносяться на вивчення	Кількість годин
	природоохоронні організації	Європі. Зарубіжні громадські об'єднання екологічного спрямування, їх роль у розвитку екологічної етики та практична діяльність.	
25	Тема 25. Цінності природи, конфлікти цінностей і природоохоронні мотивації	Загальні екоетичні принципи відношення до природи. Правила справедливого вирішення конфліктних ситуацій. Екологічна етика і обриси природокористування майбутнього. Економіка та екологічна етика. Ідея рівних прав людини і природи.	2
26	Тема 26. Державне регулювання у сфері захисту тварин від жорстокого поводження	Нормативно-правове регулювання захисту тварин від жорстокого поводження. Основні принципи захисту тварин від жорстокого поводження. Заборона пропаганди від жорстокого поводження з тваринами. Виховання гуманного ставлення до тварин. Правила утримання тварин, що викликають жорстокість.	2
27	Тема 27. Екологічна етика і обриси природокористування майбутнього	Захист навколишнього середовища - для людини і від людини. Екологія людини: захист людини від людини. Проблема цінності життя людини і іншого Живого: питання пріоритету. Право людини на життя і право на смерть. Проблема суїциду: морально - психологічний аспект. Проблема евтаназії: милосердя чи злочин? Морально-правові аспекти реаніматології та трансплантації. Етичні аспекти ставлення до новонароджених з вадами розвитку. Моральні проблеми штучного запліднення та абортів. Права ембріона-права Іншого Живого? Етичні аспекти проведення досліджень на людині, на ембріонах, на розумово і фізично «неповноцінних» людях, на тварин. Етико-екологічне осмислення проблем генної інженерії. Клонування та його етичні наслідки.	2
28	Тема 28. Шляхи популяризації екології та екологічної етики	Впровадження ідей екологічної етики в групи активістів. Введення курсів екологічної етики в шкільні та вузівські програми, підготовка фахівців з екологічної етики. Привернення увагу до екологічної етики в межах самої біології, екології, проведення секцій екологічної етики на різних природоохоронних конференціях.	4

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
		Заснування регіональних бібліотек і загальнодоступних сайтів в Інтернеті з екологічної етики. Дослідження і використання природних місць, народних екологічних традицій в розвитку екологічної етики. Залучення до поширення ідей екологічної етики представників різних релігійних конфесій, культурних лідерів і активістів громадських рухів.	
29	Тема 29. Природа як рекреаційний ресурс. Етичне сприйняття полювання та риболовлі	Практичне застосування екологічної етики в охороні природи і природокористуванні. Рекреаційний потенціал природи. Естетичне ставлення до природи. Етичне ставлення до природи під час відпочинку. Полювання як розвага. Спортивне полювання і риболовля, розваги з тваринами. Співвідношення правової та етичної охорони тваринного світу. Хутрова індустрія. Сільське і лісове господарство.	4
30	Тема 30. Лікування природою.	Літотерапія (лікування каменями). Заготівля рослин та лікування ними.	4
Всього			66

3.2.2. ЗАОЧНА

1) Програма навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	УСЬО ГО	л	пр	сем	ла б	сам. в.	
ЗМ 1. СИСТЕМА ПРАВИЛ І СТАНДАРТІВ ЕКОЛОГІЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ЕТИКИ	120	4		6		111	
Тема 1. «Екологія та екологічна етика» як наука та навчальна дисципліна	6	2				4	
Тема 2. Взаємозв'язок «Екологічної етики» з іншими навчальними дисциплінами	6	2				4	
Тема 3: Еколого-етичні проблеми серед глобальних проблем людства	4					4	
Тема 4. Історія виникнення та становлення екологічної етики	4					4	
Тема 5. Концепції і напрямки в екологічній етиці.	4					4	
Тема 6. Теоретичні основи екологічної	4					4	

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	УСЬО ГО	л	пр	сем	ла б	сам. в.	
етики							
Тема 7. Екологічна етика і природоохоронна естетика	4					4	
Тема 8. Екологічна етика і народні традиції	4					4	
Тема 9. Екологічна етика і релігія	4					4	
Тема 10. Морально-релігійні мотиви захисту дикої природи	4					4	
Тема 11. Роль церкви у вирішенні глобальних екологічних проблем	4					4	
Тема 12. Прикладні аспекти екологічної етики	4					4	
Тема 13. Етичні принципи заповідної справи	4					4	
Тема 14. Антропоцентризм та екобіоцентризм	4					4	
Тема 15. Фактори екологічної етики: відповідальність як аспект розвитку взаємодії “людина-природа”	6			2		4	
Тема 16. Етичні аспекти впровадження нанотехнологій в умовах розвитку інноваційного суспільства	4					4	
Тема 17. Екоетичне ставлення до природи: принципи, правила, мотиви та обов’язки.	4					4	
Тема 18. Права природи	4					4	
Тема 19. Екологічна етика і держава	4					4	
Тема 20. Екологічна безпека як основа сталого розвитку держави	4					4	
Тема 21. Екологічна етика і законодавство	5			2		3	
Тема 22. Міжнародні правові стандарти гуманного поводження з тваринами	5			2		3	
Тема 23. Громадський рух на захист тварин та дикої природи	3					3	
Тема 24. Міжнародні природоохоронні організації	3					3	
Тема 25. Цінності природи, конфлікти цінностей і природоохоронні мотивації	3					3	
Тема 26. Державне регулювання у сфері захисту тварин від жорстокого поводження	3					3	
Тема 27. Екологічна етика і обриси природокористування майбутнього	3					3	
Тема 28. Шляхи популяризації екології та екологічної етики	3					3	

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	УСЬО ГО	л	пр	сем	ла б	сам. в.	
Тема 29. Природа як рекреаційний ресурс. Етичне сприйняття полювання та риболовлі	3					3	
Тема 30. Лікування природою	3					3	
РАЗОМ	120	4		6		110	

2) Теми та короткий зміст лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин*
1	Тема 1. «Екологія та екологічна етика» як навчальна дисципліна	Теоретичний та практичний аспекти предметизації «Екології» та «Екологічної етики». Екологічна етика як різновид прикладної етики. Екологічна культура: поняття та реальність. Роль етики в розумінні та розв'язанні екологічних проблем у навчальному процесі. «Екологія та екологічна етика» як наука та навчальна дисципліна.	2
2	Тема 2. Еколого-етичні проблеми серед глобальних проблем людства	Поняття глобальних проблем і усвідомлення екологічної проблеми як глобальної. Наукова і суспільна діяльність Римського клубу: пошук шляхів запобігання екологічній катастрофі. Сучасна еколого-етична ситуація в Україні.	2
Всього			4

3) Теми та короткий зміст семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин*
1	Тема 1. Фактори екологічної етики: відповідальність як аспект розвитку взаємодії «людина-природа»	Чинники руйнування системи людських цінностей. Шляхи виходу з екологічної кризи. Відповідальність як аспект розвитку взаємодії.	2
2	Тема 2. Екологічна етика і законодавство	Конституційні та правові засади екологічної етики. Кодекс екологічної етики (Хартія Землі). Зміст Хартії Землі. Повага і турбота про живу спільноту. Екологічна цілісність. Соціальна та економічна справедливість. Демократія, ненасильство та мир. Історія створення Хартії Землі.	2
3	Тема 3. Міжнародні правові стандарти гуманного	«Екологічна етика» як сфера практичної діяльності для правознавців. Висвітлення еколого-етичних проблем у засобах масової інформації. Виховання екоетичного мислення і способу дій у сучасних умовах.	2

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин*
	поводження з тваринами	Пошуки оптимізації ставлення людини до природи. Реалізація екологічної етики фахівцями-правниками та журналістами.	
Всього			6

4) Теми та короткий зміст практичних занять

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин*
1			
2			
Всього			

5) Теми та короткий зміст лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин*
1			
2			
Всього			

б) Теми, що виносяться на самостійне опрацювання, їх короткий зміст

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
1	Тема 1. «Екологія та екологічна етика» як наука та навчальна дисципліна	Теоретичний та практичний аспекти предметизації «Екології» та «Екологічної етики». Екологічна етика як різновид прикладної етики. Екологічна культура: поняття та реальність. Роль етики в розумінні та розв'язанні екологічних проблем у навчальному процесі. «Екологія та екологічна етика» як наука та навчальна дисципліна.	4
2	Тема 2. Взаємозв'язок «Екологічної етики» з іншими навчальними дисциплінами	Взаємозв'язок «Екологічної етики» з іншими навчальними дисциплінами. Найважливіші принципи «Екологічної етики». Основні завдання науки «Екології» та «Екологічної етики».	4
3	Тема 3: Еколого-етичні проблеми серед глобальних проблем людства	Поняття глобальних проблем і усвідомлення екологічної проблеми як глобальної. Наукова і суспільна діяльність Римського клубу: пошук шляхів запобігання екологічній катастрофі. Сучасна еколого-етична ситуація в Україні.	4
4	Тема 4. Історія виникнення та становлення екологічної етики	Розвиток екологічної етики в Давні часи. Відображення та становлення екологічної етики у літературі та культурі східних та західних країн. Розвиток екологічної етики у Європі.	4

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
5	Тема 5. Концепції і напрямки в екологічній етиці	Екоцентристські моделі екологічної етики. Біоцентричні моделі екологічної етики. Екобіоцентричні моделі екологічної етики. Етика дикої природи як радикальний напрямок екологічної етики. Екоетичний ідеал	4
6	Тема 6. Теоретичні основи екологічної етики	Цінності природи. Внутрішня (абсолютна, справжня, уроджена, невід’ємна, властива) цінність (достоїнство, самоцінність). Зовнішні (інструментальні) цінності. Конфлікти цінностей і природоохоронні мотивації.	4
7	Тема 7. Екологічна етика і природоохоронна естетика	Екологічна етика і природоохоронна естетика. Екологічна етика проти аматорського полювання. Етичні аспекти проведення дослідів і експериментів над тваринами в наукових дослідженнях і навчальному процесі. Основні шляхи популяризації екологічної етики.	4
8	Тема 8. Екологічна етика і народні традиції	Екологічна етика і народні традиції. Морально-релігійні мотиви захисту дикої природи.	4
9	Тема 9. Екологічна етика і релігія	Екоетичне ставлення до природи в релігіях світу. Принцип неворожого ставлення до тварин (індуїзм, джайнізм, буддизм, піфагореїзм). Регламентація поведінки з тваринами у Старому (Ветхому) Завіті. Антропоцентризм Нового Завіту. Традиції антропоцентризму і біоцентризму в західних наукових думках.	4
10	Тема 10. Морально-релігійні мотиви захисту дикої природи	Охорона дикої природи – дія добротності. Дика природа: права на свободу і існування. Дика природа – витвір Всевишнього і священний простір. Захист дикої природи – обов’язок і моральна відповідальність перед поколіннями.	4
11	Тема 11. Роль церкви у вирішенні глобальних екологічних проблем	Причини антиекологічної діяльності людини. Християнська концепція буття людини і природи.	4
12	Тема 12. Прикладні аспекти екологічної етики	Загальні екоетичні принципи відношення до природи і правила справедливого вирішення конфліктних ситуацій. Екоцентричні принципи ставлення до природи: Принцип неспричинення шкоди чи збитків жодній	4

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
		істоті в навколишньому природному середовищі чи екосистемі. Принцип невторчання. Етичні принципи заповідної справи. Екологічна етика і обриси природокористування майбутнього.	
13	Тема 13. Етичні принципи заповідної справи	Природоохоронні зони. Заповідна справа: антропоцентризм та екоцентризм у заповідній практиці. Естетика природи та екологічна етика. Поняття про основні категорії об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ). Шкода від туризму в національних парках і інших об'єктах ПЗФ. Правила поведінки під час відвідування об'єктів природно-заповідного фонду. Основні екологічні правила туриста.	4
14	Тема 14. Антропоцентризм та екобіоцентризм	Витоки антропоцентризму. Природоохоронна неспроможність антропоцентризму. Економічна користь. Екологічна користь. Естетична користь. Критика ідеї ноосфери.	4
15	Тема 15. Фактори екологічної етики: відповідальність як аспект розвитку взаємодії “людина-природа”	Чинники руйнування системи людських цінностей. Шляхи виходу з екологічної кризи. Відповідальність як аспект розвитку взаємодії.	4
16	Тема 16. Етичні аспекти впровадження нанотехнологій в умовах розвитку інноваційного суспільства	Філософські питання розвитку нанотехнологій. Етичні аспекти впровадження нанотехнології в умовах розвитку інноваційного суспільства.	4
17	Тема 17. Екоетичне ставлення до природи: принципи, правила, мотиви та обов'язки.	Принципи і правила екоетичного ставлення до природи. П'ять екоетичних принципів. Народні традиції етичного ставлення до природи. Етичні принципи ставлення до природи. Екологічне обґрунтування етичного ставлення до природи. Цінності природи: матеріальні і нематеріальні.	4
18	Тема 18. Права природи	Права природи. До історії питання про права природи. Обґрунтування прав природи. Критика ідеї прав природи. Юридична практика захисту прав природи. Екологічна етика і природоохоронна естетика.	4

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
19	Тема 19. Екологічна етика і держава	Поняття “держава” за М.Вебером. Роль держави при захисті екосистем. Державні програми із захисту навколишнього середовища.	4
20	Тема 20. Екологічна безпека як основа сталого розвитку держави	Державна політика щодо екологічної безпеки. Основа сталого розвитку держави. Організаційні принципи екологічної безпеки. Державні органи управління.	4
21	Тема 21. Екологічна етика і законодавство	Конституційні та правові засади екологічної етики. Кодекс екологічної етики (Хартія Землі). Зміст Хартії Землі. Повага і турбота про живу спільноту. Екологічна цілісність. Соціальна та економічна справедливість. Демократія, ненасильство та мир. Історія створення Хартії Землі.	3
22	Тема 22. Міжнародні правові стандарти гуманного поводження з тваринами	«Екологічна етика» як сфера практичної діяльності для правознавців. Висвітлення еколого-етичних проблем у засобах масової інформації. Виховання екоетичного мислення і способу дій у сучасних умовах. Пошуки оптимізації ставлення людини до природи. Реалізація екологічної етики фахівцями-правниками та журналістами.	3
23	Тема 23. Громадський рух на захист тварин та дикої природи	Відомі діячі науки і культури, які захищають тварин. Акції на захист тварин і дикої природи. Антропоцентризм та екоцентризм у громадському русі за екологічну чистоту. Рух «зелених». «Реалісти» та «фундаменталісти». Різноманітність методів екологічної боротьби. Громадські дискусії та обговорення. Політика та етика екологічної боротьби.	3
24	Тема 24. Міжнародні природоохоронні організації	Зооохисні організації в Україні і Європі. Зарубіжні громадські об'єднання екологічного спрямування, їх роль у розвитку екологічної етики та практична діяльність.	3
25	Тема 25. Цінності природи, конфлікти цінностей і природоохоронні мотивації	Загальні екоетичні принципи відношення до природи. Правила справедливого вирішення конфліктних ситуацій. Екологічна етика і обриси природокористування майбутнього. Економіка та екологічна етика. Ідея рівних прав людини і природи.	3
26	Тема 26. Державне	Нормативно-правове регулювання	3

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
	регулювання у сфері захисту тварин від жорстокого поводження	захисту тварин від жорстокого поводження. Основні принципи захисту тварин від жорстокого поводження. Заборона пропаганди від жорстокого поводження з тваринами. Виховання гуманного ставлення до тварин. Правила утримання тварин, що викликають жорстокість.	
27	Тема 27. Екологічна етика і обриси природокористування майбутнього	Захист навколишнього середовища - для людини і від людини. Екологія людини: захист людини від людини. Проблема цінності життя людини і іншого Живого: питання пріоритету. Право людини на життя і право на смерть. Проблема суїциду: морально - психологічний аспект. Проблема евтаназії: милосердя чи злочин? Морально-правові аспекти реанімації та трансплантації. Етичні аспекти ставлення до новонароджених з вадами розвитку. Моральні проблеми штучного запліднення та абортів. Права ембріона-права Іншого Живого? Етичні аспекти проведення досліджень на людині, на ембріонах, на розумово і фізично «неповноцінних» людях, на тварин. Етико-екологічне осмислення проблем генної інженерії. Клонування та його етичні наслідки.	3
28	Тема 28. Шляхи популяризації екології та екологічної етики	Впровадження ідей екологічної етики в групи активістів. Введення курсів екологічної етики в шкільні та вузівські програми, підготовка фахівців з екологічної етики. Привернення увагу до екологічної етики в межах самої біології, екології, проведення секцій екологічної етики на різних природоохоронних конференціях. Заснування регіональних бібліотек і загальнодоступних сайтів в Інтернеті з екологічної етики. Дослідження і використання природних місць, народних екологічних традицій в розвитку екологічної етики. Залучення до поширення ідей екологічної етики представників різних релігійних конфесій, культурних лідерів і активістів громадських рухів.	3

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
29	Тема 29. Природа як рекреаційний ресурс. Етичне сприйняття полювання та риболовлі	Практичне застосування екологічної етики в охороні природи і природокористуванні. Рекреаційний потенціал природи. Естетичне ставлення до природи. Етичне ставлення до природи під час відпочинку. Полювання як розвага. Спортивне полювання і риболовля, розваги з тваринами. Співвідношення правової та етичної охорони тваринного світу. Хутрова індустрія. Сільське і лісове господарство.	3
30	Тема 30. Лікування природою	Літотерапія (лікування каменями). Заготівля рослин та лікування ними.	3
Всього			110

4. Форми та методи викладання, навчання та оцінювання

4.1. Форми та методи викладання, навчання: студентоцентрований, проблемно-орієнтований, професійно-орієнтований, комунікативний, міждисциплінарний підхід до навчання.

Викладання проводиться у вигляді лекцій, практичних занять, семінарів, робота в малих групах, проведення індивідуальних занять, консультації з викладачем, самонавчання в системі Moodle.

4.2. Форми та методи поточного контролю: тестування, вибіркоче усне опитування перед початком занять, перевірка домашнього завдання, письмове опитування (розв'язування індивідуальних завдань), письмова контрольна робота та ін.

4.3. Форми та методи підсумкового контролю: залік.

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- залік;
- командні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

6. Розподіл балів, які отримують студенти

6.1. Шкала оцінювання з навчальної дисципліни у балах за всі види навчальної діяльності (шкала Коледжу), яка переводиться в оцінку за шкалою ECTS та у чотирибальну національну (державну) шкалу:

Сума балів за	Оцінка за шкалою	Оцінка за національною шкалою
---------------	------------------	-------------------------------

шкалою Коледжу	ECTS	Іспит	Залік
90-100	A (відмінно)	Відмінно	Зараховано
82-89	B (дуже добре)	Добре	
75-81	C (добре)		
65-74	D (задовільно)	Задовільно	
60-64	E (достатньо)		
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	Незадовільно	Не зараховано
1-34	F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)		

6.2. Розподіл вагових коефіцієнтів за змістовими модулями оцінювання складових поточного та підсумкового контролю результатів навчальної діяльності студентів з вивчення нормативних і вибіркового дисциплін:

6.2.1. Розподіл вагових коефіцієнтів для заліку (для денної форми навчання):

Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2 Рейтингова (підсумкова оцінка за змістовий модуль 2, враховуючи поточне опитування)				Рейтингова (підсумкова) оцінка з навчальної дисципліни (100 балів) або Залік
40 %				60 %				100
T1	T2		T5...	T6	T7		T12...	

6.2.2. Розподіл вагових коефіцієнтів для заліку (для заочної форми навчання):

Змістовий модуль								Рейтингова (підсумкова) оцінка з навчальної дисципліни (100 балів) або Залік
МКР				Підсумкова оцінка за змістовий модуль, враховуючи оцінку за захист навчального матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення				
60 %				40 %				100
T1	T2		T5...	T6	T7		T12...	

7. Критерії оцінювання складових поточного контролю навчальної діяльності студента

7.1. Компетентності (знання, уміння та навички), продемонстровані на навчальних заняттях (враховуючи знання з тем, що виносяться на самостійне опрацювання) оцінюються за 100-бальною системою.

Оцінка в балах (за 100-бальною шкалою) за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання
98-100	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.
94-97	Студент володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію.
90-93	Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси.
86-89	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.
81-85	Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і обґрунтувати його положення.
75-80	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити; самостійно користуватися додатковими

Оцінка в балах (за 100-бальною шкалою) за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання
	джерелами; правильно використовувати термінологію; скласти таблиці, схеми.
70-74	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування розрахункових завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами.
65-69	Студент розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але окремі висновки не логічні, не послідовні.
60-64	Студент володіє початковими знаннями, здатний провести за зразком розрахунки; орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.
50-59	Студент намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом.
35-49	Студент мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику відповідь.
1-34	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”.

7.2. Оцінювання індивідуального навчально-дослідного завдання здійснюється за 100-бальною системою.

7.3. Оцінювання модульних контрольних робіт здійснюється за 100-бальною системою.

7.4. Оцінювання захист навчального матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення для студентів заочної форми навчання здійснюється за 100-бальною системою.

7.5. Оцінювання іспиту здійснюється за 100-бальною системою.

8. Інструменти, обладнання, програмне, методичне забезпечення навчальної дисципліни

1. Робоча програма навчальної дисципліни.

2. Плани занять, конспекти лекцій.
3. Перелік основної та додаткової літератури.
4. Інструктивно-методичні матеріали до практичних занять з комплектами завдань.
5. Навчально-наочні посібники, технічні засоби навчання тощо.
6. Засоби поточного контролю.
7. Комплекс контрольних робіт (ККР) для визначення залишкових знань з дисципліни.
8. Методичні розробки для проведення окремих занять.
9. Відеоматеріали з тем навчальної дисципліни.

9.Рекомендовані джерела інформації

9.1. Нормативно-правова база

1. Закон України “Про Загальнодержавну програму «Питна вода на 2006 – 2020 рр.»” 10 січ. 2005 р. № 2918-III. Відом. Верховної Ради України. 2005. № 15. Ст. 243.
2. Закон України “Про Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів” від 1 квіт. 2009 р. № 1221-VI. Уряд. кур’єр. 2009. 15 квіт. С. 12.
3. Закон України “Про охорону навколишнього природного середовища” від 08. 02. 2006 р. № 2707-IV. Відом. Верховної Ради України. 2006. № 21. Ст. 170.
4. Закон України “Про Червону книгу України” від 7 лют. 2002 р. № 434. Відом. Верховної Ради України. 2002. № 30. Ст. 201.
5. Закон України “Про зону надзвичайної екологічної ситуації” 13 лип. 2000 р. № 1908-III. Відом. Верховної Ради України. 2000. № 42. Ст. 348.
6. Постанова Каб. Міністрів України “Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 28 груд. 1995 р. № 1062 «Про організацію виконання Монреальського протоколу по речовинах, що руйнують озоновий шар», та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України ” від 11 берез. 2009 р. № 188. Уряд. кур’єр. 2009. 28 берез. С. 11.
7. Постанова Каб. Міністрів України “Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених для фінансування заходів із захисту, відтворення та підвищення родючості ґрунтів” від 2 берез. 2011 р. № 180. Уряд. кур’єр. 2011. 4 берез. С. 12.

9.2. Основна література

1. Бойчук Ю. Д. Екологія і охорона навколишнього середовища Суми: Унів. кн., 2002. 284 с.
2. Василенко Л. Б. Екологія людини : метод. посіб.: у 2-х ч. Харків : Скорпіон, 2009. Ч. 1. 2009. 80 с.; Ч. 2. 2009. 100 с.
3. Гардащук Т. Екоосвіта як відповідь на виклики сучасності // Сучасність. 2007. № 11 12. С. 148 156.

4. Гармаш Т. П. Основи екологічної токсикології : навч. посіб. [для студ. спец. «Екологія та охорона навколишнього середовища»]. Полтава : АСМІ, 2010. 266 с.
5. Гетьман В. Медобори – рай на землі // Демократ. Україна. 2009. № 16. С. 15.
6. Димань Т. М. Екологія людини : навч. посіб. Київ: Акад., 2009. 375 с.
7. Довкілля і здоров'я людини: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Ужгород, 17 – 19 квіт. 2008 р.). Ужгород : Вид-во «Говерла», 2008. 400 с.
8. Дуднікова І. І. Екологія і безпека життєдіяльності: термінол. слов. Київ: Вища шк., 2005. 165 с.
9. Жарова Л. В. Екологічне підприємство та екологізація підприємництва: теорія, організація, управління: моногр. Суми: Університетська книга, 2009. 240 с.
10. Ілляшенко С. М. Формування ринку екологічних інновацій: моногр. Суми: Університетська книга, 2002. 250 с.
11. Козуля Т. В. Процеси екологічного регулювання. Концепція корпоративної екологічної системи. Харків, 2010. 587 с.
12. Корабльова А. І. Екологія: взаємини людини і природи: навч. посіб. Дніпропетровськ : Поліграфіст, 2003. 364 с.
13. Кунах О. М. Основи екології людини: навч. посіб. Дніпропетр. нац. ун-т ім. О. Гончара. Дніпропетровськ, 2009. 127 с.
14. Марушевський Г. Б. Етика збалансованого розвитку: моногр. Київ: Центр еколог. освіти та інформації, 2008. 440 с.
15. Мельник Л. Г. Економіка природних ресурсів : навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2010. 346 с.
16. Швалб Ю. М. Еколого-психологічні чинники сучасного способу життя: моногр. Київ: Пед. думка, 2008. 276 с.

9.3. Додаткова література

1. Бердніков Є. С., Бондар Л. О. Екологічне законодавство України: зб. нормат. актів та арбітраж. практики. У 2-х кн. Одеса: Латстар, 2001. Кн. 2, ч. 2. 2001. 643 с.
2. Бердніков Є. С., Бондар Л. О. Екологічне законодавство України: зб. нормат. актів та суд. практики. Харків: Одісей, 2002. 926 с.
3. Бойчук Ю. Д. Основи екології та екологічного права: навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2005. 368 с.
4. Бондарь Л. О. Екологічне право України : навч. посіб. Харків: Ксілон, 2006. 246 с.
5. Бондзюк Н. Б. Ми господарі природи, тож бережімо її вроду! // Позакл. час. 2009. № 7-8. С. 76-77.

6. Борейко В. Є. Захист природно-історичних святинь. Київ: Київ. еколого-культ. центр, 2003. 135 с.
7. Васюта О. А. Екологія і політика. У 2-х т. Чернівці, 1998. Т. 1. 215 с.; Т. 2. – 286 с.
8. Голубець М. А. Екологічний потенціал наземних екосистем. Львів: Поллі, 2005. 179 с.
9. Григор'єв М. К. Взаємозв'язок соціальної екології, економіки і права: автореф. дис. канд. філософ. наук : 09. 06. 2003 /; Південноукр. держ. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського (м. Одеса). Одеса, 2003. 20 с.
10. Грицик В. Екологія довкілля. Охорона природи : навч. посіб. Київ: Кондор, 2009. 292 с.
11. Губарець В. В. Деревя помирають стоячи // Світ, який не повинен загинути. Людина і довкілля: сучас. Аспект. Київ: Техніка, 2009. С. 200-208.
12. Губарець В. В. Земні скарби не вічні // Світ, який не повинен загинути. Людина і довкілля: сучас. Аспект. Київ: Техніка, 2009. С. 286-294.
13. Данилова З. І. Знай, люби, бережи! // Позакл. час. 2009. № 7-8. С. 89-92.
14. Довкілля і здоров'я людини: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Ужгород, 17 – 19 квіт. 2008 р.). Ужгород: Вид-во «Говерла», 2008. 400 с.
15. Екологічне законодавство України: законодав. акти. Полтава: Полтав. літератор, 1997. Ч. 1. 1997. 640 с.
16. Закони екології : навч. посіб. Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова; Укр. еколог. акад. наук. К., 2005. 179 с.
17. Клименко М. О. Практикум з радіології: навч. посіб. Рівне, 2010. 220 с.
18. Колмакова В. М. Оптимізація державного екологічного регулювання як фактор сталого розвитку // Сталій розвиток та екологічна безпека суспільства в економічних трансформаціях: матеріали Другої наук.-практ. конф. (м. Бахчисарай, 23-24 верес. 2010 р.). Сімферополь: ПП «Фенікс», 2010. С 84-87.
19. Концепції сучасного природокористування : навч. посіб. / уклад. І. В. Кібеч. Чернівці, 2009. 71 с.
20. Малахов І. М. Місцевий план дій з охорони довкілля: посіб. для тренерів та громадян. Київ, 2008. 48 с.
21. Некос В. Ю. Людина і довкілля: проблеми неоекології. Харьков, 2005. 86 с.
22. Огірко О. В. Християнська етика: навч. посіб. Львів : Свічадо, 2007. 160 с.
23. Павлов І. В. Економіка довкілля та природних ресурсів : інформ.-метод. матеріали. Рівне, 2009. 184 с.
24. Перепелиця О. П. Екохімія та ендоекологія елементів: Київ, 2004. 736 с.
25. Релестова О. Довкілля і хвороби // Дерево пізнання. 2006. № 64. С. 165-168.

26. Савельєв В. П. Етика: навч. посіб. Львів, 2007. 256 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.cdpr.org.ua/content/view/196/9/>. – Ю. Винниченко. Що таке екологія.
2. http://www.librar.org.ua/sections_load.php?s=general_scientific_knowledge&id=65. – Голубець М. Як захистити екологію від «неекологів».
3. <http://www.olexandrivka.info/publ/12-1-0-32> – Доля Н. По яких вулицях ми ходимо, яким повітрям дихаємо.
4. <http://www.osvita.ua/school/theory/2963> – Корсун Л. Екологія та здоров'я людини.
5. <http://www.ecoclub.kiev.ua/index.php?go=Pages&in=view&id=39> – Костерін В. Екологічна безпека повинна стати національною ідеєю.
6. http://www.social-science.com.ua/jornal_content/365/516e7b59d5d14de1749dbf237f5ca78c – Лукашенко Т. Екологічні проблеми сталого розвитку та збереження навколишнього середовища в контексті навчання студентів. Предмет дослідження, основні завдання, проблеми господарської діяльності суспільства
7. http://www.slovyanochka.at.ua/publ/suchasnij_zmist_ekologichnogo_vikhovannja/1-1-0-22 – Плохій З. Сучасний зміст екологічного виховання.
8. <http://www.ratusha.lviv.ua/index.php?dn=news&to=art&id=210> – Руденко Ю. Приватне мисливство: виграє екологія?
9. <http://blogs.korrespondent.net/users/blog/svirida/a34311> – Свирида В. Державна система біологічної безпеки України.